

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2014. gada 17. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Personu brīva pārvietošanās — Pieeja advokāta profesijai — Iespēja reģistrāciju advokātu kolēģijas reģistrā atteikt dalībvalsts pilsoņiem, kuri advokāta profesionālo kvalifikāciju ieguvuši kādā citā dalībvalstī — Tiesību ļaunprātīga izmantošana

Apvienotās lietas C-58/13 un C-59/13

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Consiglio Nazionale Forense* (Itālija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2012. gada 29. septembrī un kas Tiesā reģistrēti 2013. gada 4. februārī, tiesvedībās

Angelo Alberto Torresi (C-58/13),

Pierfrancesco Torresi (C-59/13)

pret

Consiglio dell'Ordine degli Avvocati di Macerata .

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], priekšsēdētāja vietnieks K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], palātu priekšsēdētāji R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents), E. Juhāss [*E. Juhász*] un M. Safjans [*M. Saffjan*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], D. Švābi [*D. Šváby*], M. Bergere [*M. Berger*], S. Rodins [*S. Rodin*], F. Biltšens [*F. Biltgen*] un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*],

ģenerāladvokāts N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretāre A. Impellicēri [*A. Impellizzeri*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 11. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Torresi* kungu vārdā – *C. Torresi, avvocato*

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *S. Fiorentino, avvocato dello Stato*,

— Spānijas valdības vārdā – *A. Rubio González* un *S. Centeno Huerta*, pārstāvji,

— Austrijas valdības vārdā – *A. Posch*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
- Rumānijas valdības vārdā – *R.-H. Radu*, kā arī *R.-I. Hatieganu* un *A.-L. Crișan*, pārstāvji,
- Eiropas Parlamenta vārdā – *M. Gómez-Leal* un *L. Visaggio*, pārstāvji,
- Eiropas Savienības Padomes vārdā – *A. Vitro* un *P. Mahnič Bruni*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *E. Montaguti* un *H. Støvlbæk*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2014. gada 10. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 16. februāra Direktīvas 98/5/EK par pasākumiem, lai atvieglotu advokāta profesijas pastāvīgu praktizēšanu dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta kvalifikācija (OV L 77, 36. lpp.; Īpašais izdevums latviešu valodā, 6. nod., 3. sēj., 83. lpp.), 3. panta interpretāciju un spēkā esamību.
- 2 Šie lūgumi ir iesniegti saistībā ar divām tiesvedībām attiecīgi starp *Torresi* kungiem un *Consiglio dell'Ordine degli Avvocati di Macerata* (Mačeratas advokātu kolēģijas padome, turpmāk tekstā – “Mačeratas kolēģijas padome”) par tās atteikumu apmierināt viņu pieteikumus tikt reģistrētiem īpašajā advokātu reģistra sadaļā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 98/5 preambulas 6. apsvēruma ir formulēts šādi:

“tā kā pasākumi šādā virzienā ir pamatoti Kopienas līmenī arī tādēļ, ka dažas dalībvalstis jau tagad atļauj savā teritorijā veikt advokāta darbību, kas nav pakalpojumu sniegšana, advokātiem no citām dalībvalstīm, kuri praktizē ar savas mītnes valsts profesionālajiem nosaukumiem; tā kā tomēr tajās dalībvalstīs, kur pastāv šāda iespēja, praktiskās detaļas, kas attiecas, piemēram, uz darbības jomu un pienākumu reģistrēties kompetentajās iestādēs, būtiski atšķiras; tā kā šāda situāciju dažādība rada nevienlīdzību un konkurences traucējumus starp dalībvalstu advokātiem un ir par šķērsli kustības brīvībai; tā kā tikai direktīva, kas paredz nosacījumus, kuri reglamentē profesijas praksi, kas nav pakalpojumu sniegšana, advokātiem, kuri praktizē ar savas mītnes valsts profesionālajiem nosaukumiem, spēj atrisināt šīs grūtības un nodrošināt tās pašas iespējas advokātiem un juridisko pakalpojumu patērētājiem visās dalībvalstīs”.

- 4 Minētās direktīvas 1. panta 1. punktā ir noteikts, ka tās mērķis ir atvieglot pastāvīgu advokāta profesijas praktizēšanu pašnodarbinātas personas vai darbinieka statusā dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta profesionālā kvalifikācija.
- 5 Direktīvas 98/5 2. panta “Tiesības praktizēt ar mītnes valsts profesionālo nosaukumu” pirmajā daļā ir noteikts:

“Jebkuram advokātam ir tiesības ar savas mītnes valsts profesionālo nosaukumu jebkurā citā dalībvalstī pastāvīgi veikt 5. pantā precizētās darbības.”

6 Tās pašas direktīvas 3. panta “Reģistrācija kompetentajā iestādē” 1. un 2. punktā ir paredzēts:

“1. Advokāts, kurš vēlas praktizēt dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā viņš ieguvis savu profesionālo kvalifikāciju, reģistrējas minētās valsts kompetentajā iestādē.

2. Uzņēmējas dalībvalsts kompetentā iestāde reģistrē advokātu, kad viņš ir uzrādījis sertifikātu, kurš apliecina viņa reģistrāciju savas mītnes valsts kompetentajā iestādē. Tā var prasīt, lai mītnes valsts kompetentās iestādes izsniegtais sertifikāts nebūtu vecāks par trim gadiem. Tā informē mītnes valsts kompetento iestādi par reģistrāciju.”

Itālijas tiesības

7 Direktīvu 98/5 savās valsts tiesībās Itālijas Republika transponēja ar 2001. gada 2. februāra Leģislatīvo dekrētu Nr. 96 (2001. gada 4. aprīļa *GURI* Nr. 79 parastais pielikums, turpmāk tekstā – “Leģislatīvais dekrēts Nr. 96/2001”). Tā 6. pantā “Reģistrēšanās” ir noteikts:

“1. Lai Itālijā pastāvīgi praktizētu advokāta profesijā, kādu no 2. pantā minētajiem nosaukumiem ieguvušajiem dalībvalstu pilsoņiem ir jāreģistrējas savas pastāvīgās dzīvesvietas vai prakses vietas tiesu apgabalā izveidotā reģistra īpašā sadaļā, ievērojot tiesisko regulējumu jautājumā par pienākumiem sociālā nodrošinājuma jomā.

2. Reģistrēšanās reģistra īpašajā sadaļā ir pakārtota nosacījumam, ka pretendents ir reģistrējies kompetentajā mītnes dalībvalsts profesionālajā organizācijā.

3. Reģistrācijas pieteikumam jābūt pievienotiem šādiem dokumentiem:

- a) apliecinājums par kādas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonību vai šādu apliecinājumu aizstājošs paskaidrojums;
- b) apliecinājums par dzīvesvietu vai šādu apliecinājumu aizstājošs paskaidrojums, vai pretendenta paskaidrojums ar prakses vietas norādi;
- c) izziņa par reģistrēšanos mītnes dalībvalsts profesionālajā organizācijā, kas izdota ne agrāk kā trīs mēnešus pirms iesniegšanas dienas, vai šādu izziņu aizstājošs paskaidrojums.

[..]

6. Trīsdesmit dienu laikā kopš pieteikuma vai tā papildinājuma iesniegšanas kolēģijas padome, pārbaudījusi atbilstību prasītajiem nosacījumiem, ja vien to neliedz kāds neatbilstības faktors, uzdod veikt reģistrāciju īpašajā reģistra sadaļā un par to paziņo attiecīgajai iestādei mītnes dalībvalstī.

7. Pieteikumu nevar noraidīt, iepriekš neuzklausot ieinteresēto personu. Lēmums ir jāmotivē un piecpadsmit dienu laikā pilnā redakcijā jāizsniedz ieinteresētajai personai un prokuratūrai [..].

8. Ja kolēģijas padome par pieteikumu nav pieņēmusi lēmumu 6. punktā noteiktajā termiņā, ieinteresētā persona ir tiesīga desmit dienu laikā pēc minētā termiņa beigām celt prasību *Consiglio Nazionale Forense* [Valsts advokātu kolēģijas padomē], kura par pieteikumu lemj pēc būtības.

9. Reģistrējoties reģistra īpašajā sadaļā, ārvalstu advokāts iegūst balsstiesības, izņemot tiesības tikt ievēlētam.

[..]”

- 8 Saskaņā ar Karaļa 1933. gada 27. novembra Dekrētlikumu Nr. 1578, kas pēc grozījumu izdarīšanas pārtapis 1934. gada Likumā Nr. 36, redakcijā ar tajā vēlāk izdarītajiem grozījumiem (1934. gada 30. janvāra *Gazzetta Ufficiale* Nr. 24), ikvienu *Consiglio Nazionale Forense* lēmumu tiesiskuma ziņā var pārsūdzēt *Corte suprema di cassazione* (Kasācijas tiesa) apvienotajās tiesu palātās.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 9 Itālijā ieguvuši universitātes diplomu tiesību zinātnēs, katrs no *Torresi* kungiem ieguva universitātes diplomu tiesību zinātnēs Spānijā un 2011. gada 1. decembrī tika reģistrēts *Ilustre Colegio de Abogados de Santa Cruz de Tenerife* (Santakrusas de Tenerifes advokātu kolēģija, Spānija) kā advokāti.
- 10 2012. gada 17. martā *Torresi* kungi saskaņā ar Leģislatīvā dekrēta Nr. 96/2001 6. pantu Mačeratas kolēģijas padomē iesniedza pieteikumu reģistrācijai advokātu reģistra īpašajā sadaļā, kas veltīta advokātiem, kuri profesionālo nosaukumu ieguvuši nevis Itālijas Republikā, bet kādā citā dalībvalstī un darbību veic Itālijā (turpmāk tekstā – “ārvalstu advokāti”).
- 11 Par šiem reģistrācijas pieteikumiem Mačeratas kolēģijas padome nepieņēma lēmumu Leģislatīvā dekrēta Nr. 96/2001 6. panta 6. punktā paredzētajā 30 dienu termiņā.
- 12 Tāpēc *Torresi* kungi attiecīgi 2012. gada 19. un 20. aprīlī cēla prasības *Consiglio Nazionale Forense* tālab, lai tā lemtu par viņu reģistrācijas pieteikumiem. Savu prasību pamatošanai viņi apgalvoja, ka lūgtās reģistrēšanās ir pakārtotas vienam vienīgam spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā prasītajam nosacījumam, proti, ka jāiesniedz “izziņa par reģistrēšanos mītnes dalībvalsts kompetentajā iestādē”, kas šajā gadījumā atrodas Spānijas Karalistē.
- 13 *Consiglio Nazionale Forense* tomēr uzskata, ka situācija, kad persona, kas, vispirms kādā dalībvalstī ieguvusi diplomu tiesību zinātnēs, pārceļas uz kādu citu dalībvalsti ar mērķi iegūt advokāta nosaukumu, lai pēc tam tūlītēji atgrieztos pirmajā dalībvalstī, lai veiktu profesionālo darbību, šķiet esam pretrunā Direktīvas 98/5 mērķiem un, iespējams, uzskatāma par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu.
- 14 Šaubīdamās par Direktīvas 98/5 3. panta interpretāciju un spēkā esamību, *Consiglio Nazionale Forense*, atgādinādama, ka Tiesa to jau ir atzinusi par tiesīgu izteikt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu (spriedums *Gebhard*, C-55/94, EU:C:1995:411), nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai, ņemot vērā tiesību ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma vispārējo principu un LES 4. panta 2. punktu par nacionālo identitāšu respektēšanu, [Direktīvas 98/5] 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir noteikts pienākums valsts pārvaldes iestādēm ārvalstu advokātu reģistrā reģistrēt Itālijas pilsoņus, kas ir rīkojušies, ļaunprātīgi izmantojot Eiropas Savienības tiesības, un ir liegta tāda valsts prakse, kas ļauj šīm iestādēm noraidīt pieteikumus reģistrēšanai ārvalstu advokātu reģistrā, ja ir objektīvi apstākļi, no kuriem secināms, ka ir notikusi Eiropas Savienības tiesību ļaunprātīga izmantošana, ja vien tiek nodrošinātas gan samērīguma un nediskriminēšanas principu ievērošana, gan ieinteresētās personas tiesības vērsties tiesā, lai iebilstu, ka esot pārkāptas tiesības veikt uzņēmējdarbību, šādi nodrošinot administrācijas rīcības pārbaudi tiesā?
- 2) Vai gadījumā, ja uz [pirmo jautājumu] tiktu atbildēts noliedzīgi, šādi interpretētais [Direktīvas 98/5] 3. pants, ņemot vērā LES 4. panta 2. punktu, ir uzskatāms par spēkā neesošu, ciktāl ar to ir ļauts apiet dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurā iespēja uzsākt advokāta darbību ir pakārtota nosacījumam, ka tiek nokārtots valsts eksāmens, kas ir paredzēts šīs valsts Konstitūcijā un atbilst pamatprincipiem profesionālo pakalpojumu izmantotāju aizsardzībai un pareizas tiesvedības nodrošināšanai?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par Tiesas kompetenci

- 15 Ievadam *Torresi* kungi apgalvo tostarp, ka *Consiglio Nazionale Forense* nav tiesa un tāpēc nav tiesīga izteikt lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu. Konkrēti, tiesas funkcijas tā pildot tikai saistībā ar disciplinārlietu izskatīšanu, nevis advokātu reģistru kārtošanu, saistībā ar kuru tā pildot tikai un vienīgi administratīva rakstura funkciju. Tādējādi, izskatot lietu saskaņā ar Leģislatīvā dekrēta Nr. 96/2001 6. panta 8. punktu, tai esot par reģistrēšanu jāspriež kā par šā panta 6. punktā paredzētajā termiņā lēmumu nepieņēmušo vietējo kolēģijas padomi hierarhiski augstākam administratīvam orgānam.
- 16 Pamatodamies uz spriedumu *Wilson* (C-506/04, EU:C:2006:587), *Torresi* kungi vienlīdz apgalvo, ka *Consiglio Nazionale Forense* neatbilst objektivitātes nosacījumam, jo tās locekļi ir advokāti, ko ievēl ikviena vietējā kolēģijas padome, kuru vidū ir arī šīs lietas dalībniece. Tāpēc pastāvot draudi, ka tajā izskatāmais jautājums varētu tikt izlemts, ievērojot drīzāk praktiskas intereses, piemēram, ierobežot reģistrēšanos, nekā balstoties uz tiesību normu piemērošanu.
- 17 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru, lai noskaidrotu, vai iesniedzējinstāde ir izskatāma par “tiesu” LESD 267. panta izpratnē, Tiesa ņem vērā virkni faktoru, kā, piemēram, vai iestāde ir izveidota ar likumu, vai tā ir pastāvīga, vai tās nolēmumi ir saistoši, vai tiesvedība tajā notiek atbilstoši sacikstes principam, vai tā piemēro tiesību normas, kā arī vai tā ir neatkarīga (skat. tostarp spriedumus *Miles* u.c., C-196/09, EU:C:2011:388, 37. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Belov*, C-394/11, EU:C:2013:48, 38. punkts).
- 18 Proti, prasība, ka iesniedzējinstādei jābūt neatkarīgai, nozīmē, ka šai iestādei jābūt pasargātai no ārējas iejaukšanās vai spiediena, kas varētu apdraudēt tās locekļu neatkarību tiem uzticēto strīdu izspriešanā (skat. spriedumu *Wilson*, EU:C:2006:587, 51. punkts).
- 19 Turklāt, lai konstatētu, vai valsts iestāde, kurai likumā ir uzticētas dažāda rakstura funkcijas, ir atzīstama par “tiesu” LESD 267. panta izpratnē, ir jānoskaidro, konkrēti kāda rakstura funkcijas tā īsteno konkrētajā normatīvajā kontekstā, kurā tai jāvēršas Tiesā. Valstu tiesas ir tiesīgas vērsties Tiesā tikai tad, ja tām ir strīds jāizspriež tādā procesā, kura iznākumā paredzēts pieņemt lēmumu, kam ir tiesas nolēmuma iedaba (skat. spriedumu *Belov*, EU:C:2013:48, 39. un 41. punkts).
- 20 Jautājumā par pirmajiem pieciem šā sprieduma 17. punktā atgādinātajiem aspektiem jānorāda, ka no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka *Consiglio Nazionale Forense* ir izveidota ar likumu un ir pastāvīga. Turklāt gan no tā, ka šīs iestādes kompetence izspriest prasības par vietējo kolēģiju padomju pieņemtajiem lēmumiem ir paredzēta likumā un nav fakultatīva, gan no tā, ka lēmumi, ko tā pieņem, īstenojot šo kompetenci, ir apveltīti ar izpildu spēku, secināms, ka šīs iestādes nolēmumi ir saistoši. Visbeidzot, lietā nav strīda par to, ka *Consiglio Nazionale Forense*, pirmkārt, savā procesuālajā kārtībā, kas lielā mērā balstīta uz civilprocesuālo kārtību, ievēro sacikstes principu gan rakstveida, gan mutiskajā posmā un, otrkārt, lietas izlemj, pamatojoties uz likumu.
- 21 Savukārt par neatkarības prasību, pirmkārt, jānorāda, ka tostarp no Itālijas valdības sniegtās informācijas izriet, ka, lai arī *Consiglio Nazionale Forense* ir struktūra, kuras sastāvā ir padomnieki, kurus no *Corte suprema di cassazione* uzstāties tiesīgo advokātu vidus ievēl dažādu vietējo kolēģiju padomju locekļi, kurus pašus savukārt ievēl attiecīgās advokātu kolēģijas reģistrā reģistrētie advokāti, amata ieņemšana valsts mēroga advokātu kolēģijas padomē ir nesavienojama konkrēti ar vietējās advokātu kolēģijas padomes locekļa amatu.

- 22 Otrkārt, ir skaidri redzams, ka uz *Consiglio Nazionale Forense* attiecas Itālijas Konstitūcijā noteiktās garantijas tiesas neatkarības un objektivitātes jautājumā. Arī savas funkcijas tā pilda pavisam autonomi, nebūdama nekādās pakļautības attiecībās ne ar vienu un nesaņemdama rīkojumus vai norādījumus ne no viena. Turklāt tai ir pilnībā piemērojami Itālijas Civilprocesa kodeksa noteikumi par sevis atstatīšanu un noraidīšanu.
- 23 Treškārt, kā tiesas sēdē apstiprinājusi Itālijas valdība, atšķirībā no vietējās advokātu kolēģijas padomes, kura tiesvedībā, kurā tiek izskatīta prasība par tās lēmumu, ir lietas dalībniiece *Consiglio Nazionale Forense*, šī pēdējā nevar būt lietas dalībniiece tiesvedībā, kas *Corte suprema di cassazione* uzsākta par tās nolēmumu jautājumā par prasību, kas celta pret attiecīgo kolēģijas padomi. Tātad *Consiglio Nazionale Forense*, kā prasīts Tiesas judikatūrā (skat. spriedumu *Wilson*, EU:C:2006:587, 49. punkts), nav saistīta ar iestādi, kura pieņēmusi pārsūdzēto lēmumu.
- 24 Visbeidzot, no lietas materiāliem izriet, ka atbilstoši iedibinātai praksei tas *Consiglio Nazionale Forense* padomnieks, kurš ir piederīgs advokātu kolēģijas padomei, kurai adresēts reģistrācijas pieteikums, lai gan ir pilnībā piemērojami Itālijas Civilprocesa kodeksā paredzētie noteikumi par sevis atstatīšanu un noraidīšanu, nav *Consiglio Nazionale Forense* iztiesāšanas sastāva loceklis. Tiesas sēdē Itālijas valdība paskaidroja, ka, lai arī viens no *Consiglio Nazionale Forense* locekļiem bija reģistrēts Mačeratas advokātu kolēģijā, viņš tomēr ir atturējies no piedalīšanās *Torresi* kungu lietu izskatīšanā.
- 25 Šajos apstākļos jākonstatē, ka *Consiglio Nazionale Forense* atbilst prasībām par tiesai LESD 267. panta izpratnē raksturīgu neatkarību un objektivitāti.
- 26 Jautājumā par šā sprieduma 19. punktā atgādināto prasību, proti, ka iesniedzējstāde Tiesā var vērsties, tikai pildot tiesas funkciju, jākonstatē, ka, pretēji tam, ko apgalvo *Torresi* kungi, kad *Consiglio Nazionale Forense* saskaņā ar Leģislatīvā dekrēta Nr. 96/2001 6. panta 8. punktu tiek celta prasība par to, ka kolēģijas padome nav pieņēmusi lēmumu 30 dienu laikā pēc tam, kad ticis iesniegts pieteikums reģistrācijai advokātu reģistra īpašajā sadaļā, tā dara ko vairāk, nekā tikai lemj par šo pieteikumu attiecīgās kolēģijas padomes vietā. Proti, tostarp no Itālijas valdības paskaidrojumiem un *Torresi* kungu pret Mačeratas kolēģijas padomi celto prasību izskatīšanai *Consiglio Nazionale Forense* 2012. gada 29. septembrī rīkoto sēžu protokolos izriet, ka tai ir jāspriež par to, vai attiecīgās kolēģijas padomes klusuciešot pieņemtais lēmums ir pamatots tajā ziņā, ka ar to ir noraidīts ieinteresētās personas reģistrācijas pieteikums. Šajā gadījumā, ja prasība tiek apmierināta, *Consiglio Nazionale Forense* ir jāspriež par reģistrācijas pieteikumu pēc būtības.
- 27 Apstrīdēts netiek arī tas, ka, ceļot prasību saskaņā ar Leģislatīvā dekrēta Nr. 96/2001 6. panta 8. punktu, tiek uzsākta procedūra, kurā lietas dalībniekiem savi argumenti jāizklāsta rakstveidā un mutvārdos atklātā sēdē un ar advokāta palīdzību. Tiesas sēdē sava viedokļa izklāstīšanai piedalās prokuratūra. Šajā lietā no iepriekšējā punktā minētajiem protokoliem izriet, ka prokuratūra ir ierosinājusi *Torresi* kungu prasības noraidīt. *Consiglio Nazionale Forense* lemj apspriežu istabā, pieņemot nolēmumu, kas gan formas, gan nosaukuma un satura ziņā atbilst Itālijas tautas vārdā pasludinātam spriedumam.
- 28 Visbeidzot, kā atgādināts šā sprieduma 23. punktā, lai arī vietējā advokātu kolēģijas padome, kuras lēmums tiek pārsūdzēts *Consiglio Nazionale Forense*, piedalās tajā notiekošajā procedūrā, taču tad, kad lēmums, ar kuru ir izspriests par minēto prasību, savukārt tiek pārsūdzēts *Corte suprema di cassazione*, *Consiglio Nazionale Forense* tajā notiekošajā procedūrā nepiedalās. Patiesībā arī no *Torresi* kungu rakstveida apsvērumos norādītā šīs tiesas apvienoto palātu 2011. gada 22. decembra sprieduma izriet, ka arī *Corte suprema di cassazione* notiekošajā procedūrā joprojām piedalās tieši attiecīgā advokātu kolēģijas padome.
- 29 No tā izriet, ka *Consiglio Nazionale Forense* šajā gadījumā patiešām izskata strīdu un ka tai ir jātaisā nolēmums procesā, kura iznākumā paredzēts pieņemt lēmumu, kam ir tiesas nolēmuma iedaba.

30 Ievērojot visu iepriekš izklāstīto, jākonstatē, ka *Consiglio Nazionale Forense*, īstnodama kontroli saskaņā ar Leģislatīvā dekrēta Nr. 96/2001 6. panta 8. punktu, ir tiesa LESD 267. panta izpratnē un tāpēc atbildēt uz jautājumiem, ko tā uzdevusi Tiesai, ir Tiesas kompetencē.

Par prejudiciālo jautājumu pieņemamību

31 *Torresi* kungi un Eiropas Savienības Padome apgalvo, ka, ievērojot nepārprotamo Tiesas judikatūru šajā jomā, *Consiglio Nazionale Forense* uzdotie jautājumi atbilst doktrīnai par “*acte éclairé*” un līdz ar to ir nepieņemami.

32 Šajā ziņā jāatgādina, ka, pat ja attiecīgais tiesību jautājums ir izspriests Tiesas judikatūrā, valstu tiesām joprojām ir visas tiesības vērsties Tiesā, ja tās to uzskata par lietderīgu (skat. spriedumu *Cilfit* u.c., 283/81, EU:C:1982:335, 13.–15. punkts), un tas, ka interpretēt lūgtās tiesību normas Tiesa jau ir interpretējusi, neliedz Tiesai spriest no jauna (šajā ziņā skat. spriedumu *Boxus* u.c., no C-128/09 līdz C-131/09, C-134/09 un C-135/09, EU:C:2011:667, 32. punkts).

33 No tā izriet, ka lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemami.

Par pirmo jautājumu

34 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 98/5 3. pants jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā, ka dalībvalsts kompetentās iestādes, norādot uz tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, atsakās reģistrēt ārvalstu advokātu reģistrā šīs dalībvalsts pilsoņus, kuri pēc universitātes diploma iegūšanas šajā valstī ir devušies uz kādu citu dalībvalsti, lai tur iegūtu advokāta profesionālo kvalifikāciju, un pēc tam atgriezušies pirmajā dalībvalstī, lai tur praktizētu advokāta profesijā ar profesionālo nosaukumu, kas iegūts dalībvalstī, kurā iegūta profesionālā kvalifikācija.

35 Uzreiz jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 98/5 1. panta 1. punktā noteikto tās mērķis ir atvieglot pastāvīgu advokāta profesijas praktizēšanu dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta profesionālā kvalifikācija.

36 Šajā ziņā Tiesai jau ir bijusi iespēja konstatēt, ka minētajā direktīvā tiek radīts mehānisms savstarpējai to migrējošo advokātu profesionālo nosaukumu atzīšanai, kuri vēlas praktizēt ar mītnes dalībvalstī iegūto nosaukumu (skat. spriedumu Luksemburga/Parlaments un Padome, C-168/98, EU:C:2000:598, 56. punkts).

37 Turklāt no Direktīvas 98/5 preambulas 6. apsvēruma izriet, ka Savienības likumdevējs ar to bija iecerējis likvidēt nevienlīdzību un šķēršļus brīvai aprītei radošās atšķirības starp valstu noteikumiem par reģistrāciju kompetentajās iestādēs (skat. spriedumus Komisija/Luksemburga, C-193/05, EU:C:2006:588, 34. punkts, un *Wilson*, EU:C:2006:587, 64. punkts).

38 Tālab Direktīvas 98/5 3. pantā tiek pilnībā saskaņoti šajā direktīvā piešķirto tiesību veikt uzņēmējdarbību izmantošanai prasītie priekšnosacījumi, paredzot, ka advokātam, kurš vēlas praktizēt dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā viņš iegūvis savu profesionālo kvalifikāciju, ir jāreģistrējas šīs valsts kompetentajā iestādē, kurai šī reģistrācija jāveic, “kad viņš ir uzrādījis sertifikātu, kurš apliecina viņa reģistrāciju savas mītnes valsts kompetentajā iestādē” (šajā ziņā skat. spriedumus Komisija/Luksemburga, EU:C:2006:588, 35. un 36. punkts, kā arī *Wilson*, EU:C:2006:587, 65. un 66. punkts).

39 Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka prasība uzņemošās dalībvalsts kompetentajai iestādei uzrādīt apliecinājumu par reģistrēšanos mītnes dalībvalsts kompetentajā iestādē izrādās esam vienīgais nosacījums, kam pakārtojama ieinteresētās personas reģistrēšanās uzņemošajā dalībvalstī, kuras

rezultātā tā varētu praktizēt šajā pēdējā minētajā dalībvalstī ar savas mītnes valsts profesionālo nosaukumu (skat. spriedumus Komisija/Luksemburga, EU:C:2006:588, 37. punkts, un *Wilson*, EU:C:2006:587, 67. punkts).

- 40 Tāpēc jānorāda, ka tādi dalībvalsts pilsoņi kā *Torresi* kungi, kas šīs dalībvalsts kompetentajai iestādei iesniedz izziņu par savu reģistrēšanos citas dalībvalsts kompetentajā iestādē, principā ir jāuzskata par izpildījušiem visus nosacījumus, kas vajadzīgi, lai ar šajā pēdējā minētajā dalībvalstī iegūto profesionālo nosaukumu tie tiktu reģistrēti pirmās minētās dalībvalsts ārvalstu advokātu reģistrā.
- 41 Tomēr, iesniedzējtiesas ieskatā, *Torresi* kungi šajā gadījumā nevarot pamatoties uz Direktīvas 98/5 3. pantu, jo advokāta profesionālās kvalifikācijas iegūšana citā dalībvalstī, nevis Itālijas Republikā, esot darīta tikai ar mērķi izvairīties no Itālijas noteikumiem par pieeju advokāta profesijai un tādējādi esot tiesību veikt uzņēmējdarbību ļaunprātīga izmantošana, kas ir pretrunā šīs direktīvas mērķiem.
- 42 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tiesību subjekti nedrīkst balstīties uz Savienības tiesību normām krāpnieciskā vai ļaunprātīgā nolūkā (skat. tostarp spriedumus *Halifax* u.c., C-255/02, EU:C:2006:121, 68. punkts, kā arī *SICES* u.c., C-155/13, EU:C:2014:145, 29. punkts).
- 43 Konkrēti, lai apkarotu brīvības veikt uzņēmējdarbību ļaunprātīgu izmantošanu, dalībvalsts ir tiesīga veikt pasākumus, ar ko paredzēts liegt saviem pilsoņiem LESD radīto priekšrocību aizsegā ļaunprātīgi censties apiet savu valsts tiesību aktu noteikumus (skat. spriedumu *Inspire Art*, C-167/01, EU:C:2003:512, 136. punkts).
- 44 Lai varētu konstatēt ļaunprātīgu rīcību, jābūt objektīvam aspektam un subjektīvam aspektam (skat. spriedumu *SICES* u.c., EU:C:2014:145, 31. punkts).
- 45 Objektīvā aspekta ziņā no visu objektīvo apstākļu kopuma ir jāizriet, ka, lai gan Savienības tiesiskajā regulējumā paredzētie nosacījumi formāli ir ievēroti, šā tiesiskā regulējuma mērķis tomēr nav sasniegts (skat. spriedumu *SICES* u.c., EU:C:2014:145, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 46 Savukārt subjektīvā aspekta ziņā jābūt redzamam, ka ir vēlme nepienācīgi gūt kādu no Savienības tiesiskā regulējuma izrietošu priekšrocību, mākslīgi radot tās iegūšanai vajadzīgos nosacījumus (šajā ziņā skat. spriedumu *O. un B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 58. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 47 Kā atgādināts šā sprieduma 35. punktā, Direktīvas 98/5 mērķis ir atvieglot pastāvīgu advokāta profesijas praktizēšanu dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta profesionālā kvalifikācija.
- 48 Šajā ziņā jāuzskata, ka dalībvalstu pilsoņu tiesības izvēlēties gan to dalībvalsti, kurā tie vēlas iegūt profesionālo kvalifikāciju, gan to, kurā tie iecerējuši praktizēt savu profesiju, vienotajā tirgū ir Līgumos garantēto pamatbrīvību izmantošanas neatņemama sastāvdaļa (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Spānija, C-286/06, EU:C:2008:586, 72. punkts).
- 49 Tādējādi tas, ka kādas dalībvalsts pilsonis, kas šajā pašā valstī ieguvis universitātes diplomu, dodas uz kādu citu dalībvalsti, lai tur iegūtu advokāta profesionālo kvalifikāciju, un pēc tam atgriežas savas pilsonības dalībvalstī, lai tur praktizētu advokāta profesijā ar profesionālo nosaukumu, kas iegūts dalībvalstī, kurā iegūta šī kvalifikācija, ir viena no iespējamām situācijām, kad Direktīvas 98/5 mērķis tiek sasniegts, un pats par sevi nav uzskatāms par no Direktīvas 98/5 3. panta izrietošo tiesību veikt uzņēmējdarbību ļaunprātīgu izmantošanu.
- 50 Arī apstākļi, ka dalībvalsts pilsonis ir izvēlēties iegūt profesionālo kvalifikāciju nevis savas dzīvesvietas dalībvalstī, bet gan kādā citā dalībvalstī, lai tur gūtu labumu no labvēlīgākiem tiesību aktiem, pats par sevi neļauj, kā savu secinājumu 91. un 92. punktā norādījis ģenerālvokāts, secināt ļaunprātīgas tiesību izmantošanas esamību.

- 51 Turklāt šo konstatējumu neliek apšaubīt apstākļi, ka pieteikums reģistrācijai uzņemošās dalībvalsts kompetentās iestādes ārvalstu advokātu reģistrā ir iesniegts neilgi pēc profesionālā nosaukuma iegūšanas mītnes dalībvalstī. Proti, kā savu secinājumu 93. un 94. punktā norādījis ģenerāladvokāts, Direktīvas 98/5 3. pantā nebūt nav noteikts, ka advokāta, kurš vēlas praktizēt dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā viņš ieguvis savu profesionālo kvalifikāciju, reģistrēšanās uzņemošās dalībvalsts kompetentajā iestādē varētu tikt pakārtota nosacījumam, ka jābūt pagājušam kādam laikposmam, kurā tas guvis advokāta praktisko pieredzi mītnes dalībvalstī.
- 52 Ievērojot visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 98/5 3. pants jāinterpretē tādējādi, ka par ļaunprātīgu rīcību nav uzskatāms tas, ka kādas dalībvalsts pilsonis dodas uz kādu citu dalībvalsti, lai tur, nokārtojot universitātes pārbaudījumus, iegūtu advokāta profesionālo kvalifikāciju, un pēc tam atgriežas savas pilsonības dalībvalstī, lai tur praktizētu advokāta profesijā ar profesionālo nosaukumu, kas iegūts dalībvalstī, kurā iegūta šī kvalifikācija.

Par otro jautājumu

- 53 Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 98/5 3. pants ir spēkā neesošs, ievērojot LES 4. panta 2. punktu.
- 54 Šajā ziņā uzreiz jāatgādina, ka saskaņā ar LES 4. panta 2. punktu Savienība ievēro dalībvalstu nacionālo identitāti, kas raksturīga to politiskajām un konstitucionālajām pamatstrukturām.
- 55 *Consiglio Nazionale Forense* uzskata, ka ar Direktīvas 98/5 3. pantu, ciktāl tajā Itālijas pilsoņiem, kuri savu advokāta profesionālo nosaukumu iegūst citā dalībvalstī, nevis Itālijas Republikā, ir ļauts praktizēt savā profesijā šajā valstī, tiek apiets Itālijas Konstitūcijas 33. panta 5. punkts, kurā pieeja advokāta profesijai ir pakārtota valsts eksāmena nokārtošanai. Tāpēc šī Savienības atvasināto tiesību norma, ciktāl tā ļautu apiet Itālijas nacionālo identitāti veidojošo tiesisko regulējumu, esot pretrunā LES 4. panta 2. punktam un tāpēc esot jāuzskata par spēkā neesošu.
- 56 Šajā ziņā jānorāda, ka Direktīvas 98/5 3. pants attiecas vienīgi uz tiesībām iedibināties kādā dalībvalstī, lai tur praktizētu advokāta profesijā ar mītnes dalībvalstī iegūto profesionālo nosaukumu. Šajā tiesību normā netiek reglamentēta nedz pieeja advokāta profesijai, nedz praktizēšana šajā profesijā ar uzņemošajā dalībvalstī iegūto profesionālo nosaukumu.
- 57 No tā nenovēršami izriet, ka, pamatojoties uz Direktīvas 98/5 3. pantu, iesniegtais pieteikums reģistrācijai ārvalstu advokātu reģistrā nav tāds, kas ļautu izvairīties no uzņemošās dalībvalsts tiesību aktu par pieeju advokāta profesijai piemērošanas.
- 58 Tāpēc, kā tiesas sēdē to atzinusi arī Itālijas valdība, uzskatāms, ka Direktīvas 98/5 3. pants, ciktāl tajā ir ļauts, ka kādas dalībvalsts pilsoņi, kas advokāta profesionālo nosaukumu iegūst citā dalībvalstī, praktizēt advokāta profesijā savas pilsonības valstī ar mītnes dalībvalstī iegūto profesionālo nosaukumu, tik un tā nespēj ietekmēt ne uzņemošās dalībvalsts politiskās un konstitucionālās pamatstruktūras, ne galvenās funkcijas LES 4. panta 2. punkta izpratnē.
- 59 No tā izriet, ka otrā jautājuma izskatīšanā nav atklājies nekas tāds, kas spētu ietekmēt Direktīvas 98/5 3. panta spēkā esamību.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 60 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospiež:

- 1) **Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 16. februāra Direktīvas 98/5/EK par pasākumiem, lai atvieglotu advokāta profesijas pastāvīgu praktizēšanu dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta kvalifikācija, 3. pants jāinterpretē tādējādi, ka par ļaunprātīgu rīcību nav uzskatāms tas, ka kādas dalībvalsts pilsonis dodas uz kādu citu dalībvalsti, lai tur, nokārtojot universitātes pārbaudījumus, iegūtu advokāta profesionālo kvalifikāciju, un pēc tam atgriežas savas pilsonības dalībvalstī, lai tur praktizētu advokāta profesijā ar profesionālo nosaukumu, kas iegūts dalībvalstī, kurā iegūta šī kvalifikācija;**
- 2) **otrā jautājuma izskatīšanā nav atklājies nekas tāds, kas spētu ietekmēt Direktīvas 98/5 3. panta spēkā esamību.**

[Paraksti]